

RESISTENTTIEN BAKTEERIEEN SEULONTA JA POTILASSIJOITTELU LEIKKAUS- JA PÄIKIYKSIKÖSSÄ

Resistenttien bakteerien seulonta tehdään vain potilaille, jotka tulevat sairaalahoitoon tai joille suunnitellaan jälkivalvontaa vaativaa toimenpidettä tai leikkausta. Muussa tapauksessa seulonta ei ole tarpeellista, ellei potilaan riskitiedossa ole siitä mainintaa.

Tilanne	Potilaan sijoittaminen	Seulottavat bakteerit
1. Potilas tulee sairaalaan suoraan ulkomaisesta sairaalasta/ laitoksesta/ lastenkodista/ pakolaisleiriltä tai on turvapaikanhakija.	Kosketusvarotoimet , kunnes MRSA:n VRE:n ja ResGNS ¹ -bakteerien kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu. Jälkivalvonta salissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa	MRSA, VRE, ResGNS
2. Potilaat, jotka ovat edeltäneen yhden (1) vuoden aikana A) olleet ulkomailla sairaala- tai laitoshoidossa väh. 24 tunnin ajan tai toimenpide ulkomaisessa sairaalassa, mutta eivät tule suorana sairaalasiirtona tai B) asuneet lastenkodissa ulkomailla / pakolaisleirillä / vastaanottokeskuksessa tai olleet turvapaikanhakijoina.	Tavanomaiset varotoimet. Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	MRSA, VRE ja ResGNS, jos näytteitä ei ole otettu ko. hoitajakson jälkeen.
3. Henkilö on työskennellyt tai asunut edeltäneen vuoden aikana si- katilalla.	Tavanomaiset varotoimet. Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	MRSA
4. Henkilön tiedetään olleen edeltäneen vuoden aktiivinen suonen- sisäisten huumeiden käyttäjä	Tavanomaiset varotoimet. Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	MRSA
5. Potilas tuo esille, että samassa taloudessa asuu MRSA-, VRE- tai CPE-kantaja	Kosketusvarotoimet. Jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa, kunnes resistenttien bakteerien kantajuus on poissuljettu.	MRSA, VRE tai ResGNS
6. Riskitiedoissa merkintä MRSA:n kantajuus <i>Koskee myös potilasta, jonka viimeiset MRSA-näytteet ovat olleet negatiiviset.</i>	Kosketusvarotoimet. Jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana
7. Riskitiedoissa merkintä MRSA, osittainen purku = on puhdistunut MRSA:sta	Tavanomaiset varotoimet. Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	MRSA
8. Riskitiedoissa merkintä Altistunut MRSA:lle	Tavanomaiset varotoimet. Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	MRSA
9. Riskitiedoissa merkintä VRE:n kantajuus	Kosketusvarotoimet. Jälkivalvonta	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana

<i>Koskee myös potilasta, jonka viimeiset VRE-näytteet ovat olleet negatiiviset</i>	leikkaussalissa tai heräämön/ päikiyksikön eristystilassa	
10. Riskitiedoissa merkintä Altistunut VRE:lle	Tavanomaiset varotoimet Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	VRE
11. Riskitiedoissa merkintä ESBL² E.coli -kantajuus	Tavanomaiset varotoimet Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla. Kosketusvarotoimet , jos riskitiedoissa on maininta, tällöin jälkivalvonta heräämössä ”paikkaeristyksessä” kosketusvarotoimin.	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana
12. Riskitiedoissa merkintä ESBL Klebsiellan kantajuus	Kosketusvarotoimet. Jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/ päikiyksikön eristystilassa.	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana
13. Riskitiedoissa merkintä Muun ESBL-bakteerin kantajuus.	Tavanomaiset varotoimet Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla. Kosketusvarotoimet , jos riskitiedoissa on maininta, tällöin jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa.	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana
14. Riskitiedoissa merkintä MDR³-akinetobacter, MDR-pseudomonas kantajuus tai muun gramnegatiivisen MDR-bakteerin kantajuus = poikkeuksellisen resistentin gramnegatiivisen sauvabakteerin kantaja	Kosketusvarotoimet. Jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa.	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana
15. Riskitiedoissa merkintä MDR-akinetobakteerille, MDR-pseudomonakselle tai muulle MDR-bakteerille altistunut = altistunut poikkeuksellisen resistentille gramnegatiiviselle sauvabakteerille	Tavanomaiset varotoimet. Hoidetaan normaalilla potilaspaikalla.	ResGNS
16. Riskitiedoissa merkintä CPE⁴= kantajuus <i>Koskee myös potilasta, jonka viimeiset CPE-näytteet ovat olleet negatiiviset.</i>	Kosketusvarotoimet. Jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa	Vain Sairaalahygieniayksikön ohjeistamana
17. Riskitiedoissa merkintä CPE:lle altistunut	Kosketusvarotoimet, Jälkivalvonta leikkaussalissa tai heräämön/päikiyksikön eristystilassa kunnes CPE:n kantajuus on poissuljettu, sen jälkeen normaali sijoittelu.	ResGNS

Näytteet

MRSA-näytteiden ottaminen: Seulontatutkimuksena on MRSASevi (pakettitutkimuspyyntö: MRSASevi x2), joka sisältää näytekohdat sieraimet (nenä), nielu, ja perineum. Näytteet otetaan kahteen TSBSalt putkeen: nenä- ja nielunäytteet yhteen ja perineum toiseen. Nenänäyte otetaan pinkkivartisella tikulla, joka hyljytetään näytteenoton jälkeen putkessa, painellaan putken seinämää vasten näytteen saamiseksi talteen ja heitetään pois. Nielunäyte otetaan valkovartisella tikulla, joka katkaistaan putkeen. Perineumnäyte otetaan toiseen putkeen valkovartisella tikulla, joka katkaistaan näyteputkeen. Infektiokohdista (ihohaavat, dreemit, trakeakanyyli, virtsakatetri, vastasyntyneen napatynkä) otettavat näytteet tilataan entiseen tapaan MRSAVi-pyynnöllä (4358). Mikäli putkeen tulee vain yhdestä kohtaa otettu näyte, käytetään valkovartista tikkua, joka katkaistaan näyteputkeen.

VRE-näytteiden ottaminen: Näytteet otetaan **kahtena eri** päivänä. Multilabissa ja Weblabissa kannattaa käyttää pakettitutkimuspyyntöä **VREVix2** (Multilabissa <VREVIx2), joka tuottaa automaattisesti tutkimuspyynnön kahdelle peräkkäiselle päivälle. Näyte otetaan ulosteesta tai peräsuolesta steriilillä keittosuolaan kostutetulla pumpulitikulla, joka laitetaan hiiliagarilla sisältävään kuljetusputkeen (Stuart-putki). Näyte voidaan ottaa myös käyttäen pinkkikorkkista eSwab-putkea. Jos potilaasta otetaan näytteitä muista **infektiofokuksista** (*virtsanäyte kestokateripotilailta, dreemiaukot, haavat, trakeakanyylin juuri, iholeesiot*) niistä on tehtävä erillinen pyyntö, niin monta kertaa kuin ottokohtia, tutkimusnimikkeenä VREVI (1788).

ResGNS (resistentit gramnegatiiviset sauvabakteerit = ESBL, CPE, MDR-Pseudomonas ym.) – näytteiden ottaminen: ResGNS-näytteinä otetaan **ResGNS-seulonta (pyyntöpaketti ResGNSVix2)** sekä näytteet mahdollisista **infektiofokuksista (ResGNSVi, 11815)**. Näytteet otetaan **kahtena peräkkäisenä päivänä**. Näyte otetaan steriilillä keitto-suolaan kostutetulla pumpulitikulla peräsuolesta tai ulosteesta (tikku kastetaan ulosteeseen). Tikku laitetaan hiiliagarilla sisältävään kuljetusputkeen (Stuart-putki). Näyte voidaan ottaa myös käyttäen pinkkikorkkista eSwab-putkea. Jos näyte otetaan infektiokohdasta (virtsanäyte kestokateripotilailta, dreemiaukot, haavat, trakeakanyylin juuri, iholeesiot), näytteen ottokohta on ilmoitettava pyynnössä ja tutkimus on tilattava niin monta kertaa kuin ottokohtia on. Lisätietokohtaan merkitään etsittävän **bakteerin nimi** tai jos etsittävä bakteeri ole tiedossa, "**seulonta**". Jokaiseen näyteputkeen laitetaan potilastiedot ja tutkimustiedot sisältävä tarra sekä näytteenottokohdan sisältävä tarra.

Selitykset

- 1) MRSA = metisilliinille resistentti *S.aureus*, VRE = vankomysiinille resistentti enterokokki, ResGNS = resistentti gram-negatiivinen sauvabakteeri
- 2) ESBL = extended-spectrum β -laktamaasin omaava enterobakteeri
- 3) MDR = monelle lääkkeelle vastustuskykyinen
- 4) CPE = karbapenemaasia tuottava enterobakteeri